

VIZUALIŲJŲ SKRYDŽIŲ TAISYKLĖS / VISUAL FLIGHT RULES

1.1. SERA.5001 Lentelė. Mažiausieji VMC matavimo ir atstumo nuo debesies dydžiai

1.1. SERA.5001 Table of VMC visibility and distance from cloud minima

Absoliutaus aukščio diapazonas <i>Altitude band</i>	Oro erdvės klasė <i>Airspace class</i>	Skrydžio matomumas <i>Flight visibility</i>	Atstumas nuo debesų <i>Distance from cloud</i>
FL 100 ir aukščiau <i>At and above FL 100</i>	C	8 KM	1 500 M horizontalioje plokštumoje 300 M (1 000 pėdų) vertikalioje plokštumoje <i>1 500 M horizontally 300 M (1 000 FT) vertically</i>
Žemiau FL 100 ir virš 3 000 pėdų AMSL <i>Below FL 100 and above 3 000 FT AMSL</i>	C D G	5 KM	1 500 M horizontalioje plokštumoje 300 M (1 000 pėdų) vertikalioje plokštumoje <i>1 500 M horizontally 300 M (1 000 FT) vertically</i>
3 000 pėdų AMSL ir žemiau <i>At and below 3 000 FT AMSL</i>	C D	5 KM	1 500 M horizontalioje plokštumoje 300 M (1 000 pėdų) vertikalioje plokštumoje <i>1 500 M horizontally 300 M (1 000 FT) vertically</i>
	G	5 KM ¹	Vengiant debesų ir matant žemės paviršių <i>Clear of cloud and with the surface in sight</i>

Jeigu CAA yra leidus:

- a) leidžiama skristi esant ne mažesniai kaip 1 500 M skrydžio matomumui, jeigu:
  - i) skrendama 140 mazgų IAS arba mažesniu greičiu, kad laiku būtų pastebėtas kitas orlaivis arba kliūtis ir išvengta susidūrimo;
  - ii) tikimybė susidurti su kitu orlaiviu paprastai yra nedidelė, pvz., neintensyvaus oro eismo rajonuose arba atliekant specialiuosius aviacijos darbus žemame lygyje.
- b) sraigtasparniams leidžiama skristi esant mažesniai nei 1 500 M skrydžio matomumui, tačiau ne mažesniai nei 800 M skrydžio matomumui, jeigu manevruojama tokiu greičiu, kad laiku būtų pastebėtas kitas orlaivis arba kliūtis ir išvengta susidūrimo. (2016-07-20 Komisijos įgyvendinimo reglamentas (EU) Nr. 2016/1185 iš dalies keičia įgyvendinimo reglamentą (ES) Nr. 923/2012);

If were approved by CAA:

- a) flight visibilities reduced to not less than 1 500 M may be permitted for flights operating:
  - i) at speeds of 140 KT IAS or less to give adequate opportunity to observe other traffic or any obstacles in time to avoid collision; or
  - ii) in circumstances in which the probability of encounters with other traffic would normally be low, e.g. in areas of low volume traffic and for aerial work at low levels;
- b) Helicopters may be permitted to operate in less than 1 500 M but not less than 800 M flight visibility, if manoeuvred at a speed that will give adequate opportunity to observe other traffic or any obstacles in time to avoid collision. (The Commission Implementing Regulation (EU) 2016/1185 of 20 July 2016 amending the Commission Implementing Regulation (EU) 923/2012);

- c) Tais atvejais, kai Lietuvos kariuomenės Karinių oro pajėgų (LK KOP) sraigtasparniais, vykdomos medicininės, gaisrų gesinimo, paieškos ir gelbėjimo (SAR) operacijos bei jų treniruočių skrydžiai, mažiausieji meteorologinių sąlygų dydžiai yra:
- debesų padas - 90 M (300 pėdų);
  - matomumas - 800 M.

1.2. SERA.5005 Vizualiųjų skrydžių taisyklės (VFR)

1.2.1. SERA.5005 (a)

Išskyrus specialiuosius VFR skrydžius, VFR skrydžiai vykdomi taip, kad orlaivis skristų pagal matomumo ir atstumo nuo debesų reikalavimus, kurie yra tokie pat arba didesni nei nurodyti 1.1 lentelėje.

1.2.2. SERA.5005 (b)

Išskyrus atvejus, kai gaunamas skrydžių vadovo leidimas specialiajam VFR skrydžiui, pagal VFR skrendantiems orlaiviams draudžiama kilti arba tūpti aerodromo skrydžių valdymo zonoje esančiame aerodrome, taip pat įskristi į aerodromo skrydžių valdymo zoną, jeigu meteorologinės sąlygos, apie kurias pranešta, yra prastesnės nei šie nurodyti mažiausieji dydžiai:

- debesų padas yra žemiau kaip 450 M (1 500 pėdų); arba
- matomumas prie žemės yra mažesnis kaip 5 KM.

1.2.3. SERA.5005 (c)

VFR skrydžiai nakties metu gali būti leidžiami tokiomis sąlygomis:

- jeigu išskrendama iš šalia aerodromo esančios teritorijos, skrydžio planas teikiamas pagal 1.1 skyriaus nuostatas (žr. ENR 6.1-1 psl.);
- skrydžio metu užmezgamas ir palaikomas abipusis radijo ryšys atitinkamu oro eismo paslaugų ryšio kanalu (jeigu jis įmanomas);
- VMC matomumo ir atstumo nuo debesų mažiausieji dydžiai, nurodyti 1.1 lentelėje, yra taikomi, tačiau:
  - debesų padas turi būti ne žemesnis kaip 450 M (1 500 pėdų);
  - ne žemesnis kaip 180 M (600 pėdų) LK KOP sraigtasparniams, vykdančiams medicininis, gaisrų gesinimo, paieškos ir gelbėjimo (SAR) operacijas bei jų treniruočių skrydžius;

- c) In that cases, such as Lithuanian Air Forces (LAF) helicopters, performed medical, fire-fighting, search and rescue (SAR) operations and training flights the following minima of meteorological conditions are:

- the ceiling - 90 M (300 FT);
- the visibility - 800 M.

1.2. SERA.5005 Visual Flights Rules (VFR)

1.2.1. SERA.5005 (a)

Except when operating as a special VFR flight, VFR flights shall be conducted so that the aircraft is flown in conditions of visibility and distance from clouds equal to or greater than those specified in the table 1.1.

1.2.2. SERA.5005 (b)

Except when a special VFR clearance is obtained from an air traffic control unit, VFR flights shall not take off or land at an aerodrome within a control zone, or enter the control zone when the reported meteorological conditions at that aerodrome are below the following minima:

- the ceiling is less than 450 M (1 500 FT); or
- the ground visibility is less than 5 KM.

1.2.3. SERA.5005 (c)

VFR flights at night may be permitted under the following conditions:

- If leaving the vicinity of an aerodrome, a flight plan shall be submitted in accordance with the section 1.1 (see the page ENR 6.1-1);
- flights shall establish and maintain two-way radio communication on the appropriate ATS communication channel, when available;
- the VMC visibility and distance from cloud minima as specified in the section 1.1 shall apply except that:
  - the ceiling shall not be less than 450 M (1 500 FT);
  - shall not be less than 180 M (600 FT) for LAF helicopters, performed medical, fire-fighting, search and rescue (SAR) operations and training flights;

- ii) sumažinto skrydžio matomumo 1.1 lentelės a) ir b) punktuose pateiktos nuostatos netaikomos;
  - iii) 3 000 pėdų virš MSL ir žemiau pilotui nuolat matant žemės paviršių;
- 4) išskyrus atvejus, kai orlaiviui būtina kilti arba tūpti, skrydis pagal VFR naktį vykdomas tokiame aukštyje, kuris nebūtų žemesnis už minimalų absoliutųjį skrydžio aukštį ir kuris turėtų būti mažiausia 1 000 pėdų virš aukščiausios kliūties, esančios 8 KM spinduliu nuo paskaičiuotos orlaivio padėties.

1.2.4. SERA 5005 (d)

VFR skrydžiai nevykdomi:

- 1) iki artimam garso greičiui ir viršgarsiniu greičiu, nebent yra gautas CAA leidimas;
- 2) virš FL 195. Šio reikalavimo išimtys:
  - i) yra nustatyta rezervuojamoji oro erdvė, kurioje leista vykdyti VFR skrydžius, arba
  - ii) oro erdvėje iki FL 285 ir jame imtinai, jei Vilniaus ACC pagal CAA nustatytą tvarką yra išdavęs leidimą.

1.2.5. SERA 5005 (e)

Leidimas vykdyti VFR skrydžius virš FL 285 nesuteikiamas, jeigu virš FL 290 taikomas 1 000 pėdų vertikaliojo skirstymo mažiausiasis dydis.

1.2.6. SERA 5005 (f)

Išskyrus atvejus, kai orlaiviui būtina kilti arba tūpti, arba kai yra gautas CAA leidimas, VFR skrydžiai nėra vykdomi:

- 1) virš tankiai apgyvendintų didelių miestų rajonų, miestų ir gyvenviečių, taip pat žmonių sambūrių atvirose vietose – žemiau kaip 1 000 pėdų virš aukščiausios kliūties, esančios 600 M spinduliu nuo orlaivio;
- 2) kitais atvejais nei nurodyta 1.2.6 1) punkte – žemiau kaip 500 pėdų virš žemės ar vandens paviršiaus arba 500 pėdų virš aukščiausios kliūties, esančios 150 M spinduliu nuo orlaivio. Tais atvejais, kai LK KOP sraigtasparniais, vykdomos medicininės, gaisrų gesinimo, paieškos ir gelbėjimo (SAR) operacijos bei jų treniruočių skrydžiai - žemiau kaip 300 pėdų nuo žemės ar vandens paviršiaus;

- ii) the reduced flight visibility provisions specified in the section 1.1 a) and b) shall not apply;
  - iii) at and below 3 000 FT above MSL the pilot shall maintain continuous sight of the surface;
- 4) except when necessary for take-off or landing VFR flight at night shall be flown at a level which is not below the minimum flight altitude at a level which is at least 1 000 FT above the highest obstacle located within 8 KM of the estimated position of the aircraft.

1.2.4. SERA.5005 (d)

VFR flights shall not be operated:

- 1) at transonic and supersonic speeds unless authorised by the CAA;
- 2) above FL 195. Exceptions to this requirement are the following:
  - i) an established reserved airspace, in which VFR flights may be allowed; or
  - ii) the airspace up to and including FL 285, if VFR flights in that airspace were authorized by the Vilnius ACC in accordance with the CAA authorisation procedures.

1.2.5. SERA 5005 (e)

Authorisation for VFR flights to operate above FL 285 shall not be granted where a vertical separation minimum of 1 000 FT is applied above FL 290.

1.2.6. SERA 5005 (f)

Except when necessary for take-off or landing, or except by permission from the CAA, a VFR flight shall not be flown:

- 1) over the congested areas of cities, towns or settlements or over an open-air assembly of persons at a height less than 1 000 FT above the highest obstacle within a radius of 600 M from the aircraft;
- 2) elsewhere than as specified in 1.2.6 1), at a height less than 500 FT above the ground or water, or 500 FT above the highest obstacle within a radius of 150 M from the aircraft. In cases, such as LAF helicopters, performed medical, fire-fighting, search and rescue (SAR) operations and training flights at the minimum flight height less than 300 FT above the ground or water;

- 3) Vilniaus miesto tankiai gyvenamų rajonų - žemiau 2 000 pėdų virš MSL;
- 4) Kauno, Šiaulių, Panevėžio miestų tankiai gyvenamų rajonų - žemiau 1 500 pėdų virš MSL;
- 5) Klaipėdos, Palangos, Neringos miestų - žemiau 1 000 pėdų virš MSL.

1.2.7. SERA.5005 (g)

Jeigu skrydžių vadovo leidimuose nenurodyta arba jeigu CAA nurodė kitaip, VFR skrydžiai horizontaliojo kreiserinio skrydžio režimu aukščiau kaip 3 000 pėdų nuo žemės ar vandens paviršiaus atliekami kelią atitinkančiame kreiseriniame lygyje, kaip nurodyta pateiktoje ENR 4.1-1 kreiserinių lygių lentelėje.

1.2.8. SERA.5005 (h)

VFR skrydžiai turi atitikti reglamento (EU) Nr. 923/2012 8 skirsnio oro eismo kontrolės aprūpinimo nuostatas, kai jie:

- 1) atliekami C ir D klasės oro erdvėje;
- 2) vykdomi valdomojo aerodromo oro eismo dalyje; arba
- 3) atliekami kaip specialieji VFR skrydžiai.

1.2.9. SERA.5005 (i)

Vykdam VFR skrydžius draudžiamose, ribojamų ir pasienio zonose arba įskrendant į jas, pastoviai klausomasi atitinkamais oro - žemės radijo ryšio kanalais perduodamos kalbinės informacijos ir prireikus oro eismo paslaugų teikimo padaliniiui, teikiančiam skrydžių informacijos paslaugas, pranešama apie orlaivio buvimo vietą.

1.2.10. SERA.5005 (j)

Kai pagal VFR skrendantis orlaivis nori tęsti skrydį pagal IFR, būtina:

- 1) pranešti apie privalomus atlikti skrydžio plano (jeigu jis pateiktas) pakeitimus;
- 2) kuo greičiau pateikti skrydžio planą atitinkamam oro eismo paslaugų teikimo padaliniiui ir gauti leidimą prieš pradėdant skrydį pagal IFR valdomojoje oro erdvėje.

- 3) over the densely populated areas of Vilnius city below 2 000 FT above MSL;
- 4) over the densely populated areas of the cities of Kaunas, Šiauliai and Panevėžys below 1 500 FT above MSL;
- 5) over the city of Klaipėda and towns of Palanga and Neringa below 1 000 FT above MSL.

1.2.7. SERA.5005 (g)

Except where otherwise indicated in air traffic control clearances or specified by the CAA, VFR flights in level cruising flight when operated above 3 000 FT from the ground or water, shall be conducted at a cruising level appropriate to the track as specified in the table of cruising levels in ENR 4.1-1.

1.2.8. SERA.5005 (h)

VFR flights shall comply with the provisions of Section 8 of Regulation (EU) No 923/2012:

- 1) when operated within Classes C and D airspace;
- 2) when forming part of aerodrome traffic at controlled aerodromes; or
- 3) when operated as special VFR flights.

1.2.9. SERA.5005 (i)

A VFR flight operating within or into prohibited, restricted and border areas shall maintain continuous air-ground voice communication watch on the appropriate communication channel and report its position as necessary to the air traffic services unit providing flight information service.

1.2.10. SERA.5005 (j)

An aircraft operated in accordance with the VFR rules which wishes to change to compliance with the IFR shall:

- 1) If a flight plan was submitted, communicate the necessary changes to be effected to its current flight plan;
- 2) submit a flight plan to the appropriate air traffic services unit as soon as practicable and obtain a clearance prior to proceeding IFR when in controlled airspace.

1.3. SERA.5010 Specialieji VFR skrydžiai, vykdomi aerodromo skrydžių valdymo zonoje

Specialieji VFR skrydžiai leidžiami aerodromo skrydžių valdymo zonoje, jeigu yra gautas skrydžių vadovo leidimas. Išskyrus atvejus, kai sraigtasparniams ypatingais atvejais, pvz., policijos, medicinos, paieškos ir gelbėjimo operacijoms ir gaisrų gesinimo atveju (sąrašas nepabaigtas) buvo gautas CAA leidimas, specialiems VFR skrydžiams taikomos šios papildomos sąlygos:

1.3.1. SERA.5010 (a):

Tokie specialieji VFR skrydžiai gali būti vykdomi tik dieną, jeigu kitaip nenurodė CAA;

1.3.2. SERA.5010 (b) pilotui:

- 1) vengiant debesų ir matant žemės paviršius;
- 2) skrydžio matomumas yra ne mažesnis kaip 1 500 M, o sraigtasparniams – ne mažesnis kaip 800 M;
- 3) 140 mazgų IAS arba mažesniu greičiu, kad laiku būtų pastebėtas kitas orlaivis arba kliūtys ir išvengta susidūrimo; ir

1.3.3. SERA.5010 (c):

Skrydžių valdymo padalinys neišduoda specialųjį VFR skrydį vykdančiam orlaiviui leidimo kilti arba tūpti skrydžių valdymo zonoje esančiame aerodrome ar įskristi į aerodromo eismo zoną arba aerodromo eismo ratą, jeigu meteorologinės sąlygos, apie kurias pranešta, yra prastesnės nei toliau nurodyti mažiausieji dydžiai:

- 1) matomumas ant žemės yra mažesnis kaip 1 500 M, o sraigtasparniams – mažesnis kaip 800 M;
- 2) debesų padas yra žemesnis kaip 180 M (600 pėdų).

1.4. Įvairūs

1.4.1. Leidimai civilinių orlaivių skrydžiams pasienio zonoje išduodami, orlaivio pilotui raštu pateikus užpildytą paraišką Karinėms oro pajėgoms (KOP). Paraiškos teikiamos:

1.3. SERA.5010 Special VFR in Control Zone

Special VFR flights are authorised to operate within a control zone subject to an ATC clearance. Except when permitted by the CAA for helicopters in special cases such as, but not limited to police, medical, search and rescue operations and fire-fighting, the following additional conditions shall be applied:

1.3.1. SERA.5010 (a):

Such special VFR flights may be conducted during day only, unless otherwise permitted by the CAA;

1.3.2. SERA.5010 (b) By the pilot:

- 1) Clear of cloud and with the surface in sight;
- 2) The flight visibility is not less than 1 500 M or, for helicopters, not less than 800 M;
- 3) Fly at a speed of 140 KT IAS or less to give adequate opportunity to observe other traffic and any obstacles in time to avoid a collision; and

1.3.3. SERA.5010 (c):

An ATC unit shall not issue a special VFR clearance to aircraft for take-off or land at an aerodrome within a control zone, or enter the aerodrome control zone or aerodrome traffic circuit when the reported meteorological conditions at that aerodrome are below the following minima:

- 1) The ground visibility is less than 1 500 M or, for helicopters, less than 800 M;
- 2) The ceiling is less than 180 M (600 FT).

1.4. Miscellaneous

1.4.1. Permits for flights of civil aircraft in the border area are issued upon submitting a filled application by an aircraft pilot to the Air Force. Applications for flights may be submitted:

Faks.: +370 37 30 7592;
+370 37 39 9027 arba

el. p. kopob@mil.lt

ne vėliau, kaip prieš tris valandas iki skrydžio pradžios.

Paraiškos dėl civilinio orlaivio skrydžio pasienio zonoje teikimo ir leidimo išdavimo tvarka yra aprašyta tinklalapyje www.ans.lt, ONI skiltyje.

Šios, 1.4.1 punkte aprašytos procedūros, netaikomos skrydžiams ATZ ribose.

1.4.2. Eksperimentinės kategorijos lėktuvais ir sraigtasparniais nekomerciniai skrydžiai ir nekomerciniai specialieji skrydžiai vykdomi pagal 2012 m. spalio 5 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 965/2012 VII priedo (NCO), kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 216/2008 nustatomi su orlaivių naudojimu skrydžiams susiję techniniai reikalavimai ir administracinės procedūros (toliau - Reglamentas) reikalavimus.

Eksperimentinės kategorijos lėktuvais ir sraigtasparniais komerciniai specialieji skrydžiai Lietuvos Respublikoje gali būti vykdomi, jeigu:

- laikomasi Reglamento III priedo (ORO) ir VIII priedo (SPO) reikalavimų;
- skrydžius vykdo:
  - pilotai, turintys galiojančią licenciją, išduotą pagal 2011 m. lapkričio 3 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 1178/2011, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 216/2008 nustatomi su civilinės aviacijos orlaivių įgula susiję techniniai reikalavimai ir administracinės procedūros, reikalavimus su teise vykdyti komercinius skrydžius; arba
  - ultralengvųjų orlaivių pilotai, turintys galiojančią licenciją, su teise vykdyti komercinius skrydžius ultralengvaisiais orlaiviais.

Fax: +370 37 30 7592;
+370 37 39 9027 or

e-mail: kopob@mil.lt

not later than 3 hours prior to commencement of the flight.

Procedure for submission of application and issuance of permit for a civil aircraft flight in the border area is described in AIS section of website www.ans.lt

All procedures described at 1.4.1 are not applicable for flights within the limits of ATZ.

1.4.2. For the purpose of non-commercial and non-commercial specialised operations, aeroplanes and helicopters of experimental category can only be operated as specified in requirements of Annex VII (NCO) to Commission Regulation (EU) no 965/2012 of 5 October 2012 laying down technical requirements and administrative procedures related to air operations pursuant to Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council (hereinafter - Regulation).

Aeroplanes and helicopters of experimental category to perform specialised flights for commercial purposes can if:

- operates flight as specified in requirements of Annex III (ORO) and Annex VIII (SPO) to Regulation;
- flights are operated by:
  - pilot, holding valid license with permission for commercial operations, issued in accordance with Commission Regulation (EU) No 1178/2011 of 3 November 2011 laying down technical requirements and administrative procedures related to civil aviation aircrew pursuant to Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council requirements, or
  - Ultralight aircraft pilot holding valid license with permission for commercial operations.

1.4.3. Skrydžiai orlaiviais, išskyrus užsienio šalių valstybės orlaivius, kuriuose nėra ENR 2.2-2 skyriuje 4 punkte nurodytos įrangos, Lietuvos Respublikos valdomąja oro erdve galimi tik gavus oro eismo paslaugų teikėjo leidimą. Apie suteiktus leidimus oro eismo paslaugų teikėjas nedelsdamas, bet ne vėliau kaip per 12 valandų, informuoja karinių oro pajėgų vadą ar jo įgaliotą karininką.

1.4.4. Paraiškos 1.4.3 punkte nurodytiems skrydžiams vykdyti išduodamos orlaivio pilotui raštu pateikus užpildytą paraišką. Skrydžių paraiškos teikiamos fakais: +370 706 94 611, +370 706 94 522.

1.4.5. Laikiniai išskirtų ir specialiųjų sklandymo zonų užsakymo, informavimo apie planuojamą vykdyti veiklą pavojingose zonose, kuriose gali būti nesaugu skraidyti orlaiviams, ir informacijos apie numatomus karinių orlaivių skrydžius ribojamose zonose pateikimo, vykdant oro erdvės valdymą, tvarką, suderinęs su Lietuvos kariuomenės vadu, nustato oro eismo paslaugų teikėjas (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. lapkričio 20 d. nutarimas Nr. 1054).

1.4.6. Paraiškas rezervuojamajai oro erdvei nustatyti turi teisę pateikti Lietuvos kariuomenės vadas ar jo įgaliotas karininkas, Karinių oro pajėgų vadas ar jo įgaliotas karininkas, Krašto apsaugos savanoriškųjų pajėgų vadas ar jo įgaliotas karininkas, Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos Aviacijos eskadrilės vadas ar jo įgaliotas pareigūnas, aviacijos sporto šakų federacijos, aeroklubai, aviacijos sporto klubai, aviacijos įmonės, aviacijos mokymo įstaigos ir organizacijos.

Paraiškos rezervuojamajai oro erdvei nustatyti pateikiamos VĮ „Oro navigacija“ ne vėliau kaip prieš 8 darbo dienas iki rezervuojamosios oro erdvės nustatymo.

1.4.3. Aircraft unequipped with the facilities specified in ENR 2.2-2 Paragraph 4, except for the state aircraft of foreign countries, may operate in the controlled airspace of the Republic of Lithuania only upon receiving a permit from the Air Traffic Service Provider. Notification of the permits issued shall be made by the Air Traffic Service Provider immediately, but not less than within 12 hours, to the Commander of the Air Force or his authorized officer.

1.4.4. Permits for flights indicated in paragraph 1.4.3 are issued upon submitting a filled application by an aircraft pilot.

Applications for flights may be submitted by fax: +370 706 94 611, +370 706 94 522.

1.4.5 The procedure for booking temporary segregated areas and special gliding zones, the procedure for informing on planned activities in danger areas, where safe operation of aircraft may be endangered, and the procedure for submitting information on military flights to be performed in restricted areas shall be established, when performing the airspace management, by the Air Traffic Service Provider after coordination with the Commander of the Lithuanian Armed Forces (Resolution No 1054 of 20 November 2013 of the Government of the Republic of Lithuania).

1.4.6. The Commander of the Lithuanian Armed Forces or his authorised officer, the Commander of the Air Force or his authorised officer, the Commander of the National Defence Volunteer Forces or his authorised officer, the Commander (or his authorised officer) of the Air Operations Squadron of the State Border Guard Service under the Ministry of the Interior, the aviation sport federations, aero clubs, aviation sport clubs, aviation companies, aviation training institutions and organisations are entitled to submit an application for establishment of reserved airspace. An application for establishment of reserved airspace shall be submitted to the SE „Oro navigacija“ at least 8 working days before establishing the reserved airspace.

Oro eismo paslaugų teikėjas ne vėliau kaip prieš 4 darbo dienas informuoja paraiškos pateikėją apie sprendimą rezervuoti oro erdvę. Sprendimas rezervuoti oro erdvę priimamas atsižvelgiant į bendrus oro erdvės naudotojų poreikius ir atitiktį skrydžių saugos reikalavimams (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. kovo 17 d. nutarimas Nr. 285).

1.4.7. Ne pagal standartinės veiklos procedūras apskraidyti orlaivį po techninės priežiūros darbų galima tik oro erdvėje, rezervuotoje pagal Lietuvos Respublikos oro erdvės organizavimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. kovo 17 d. nutarimu Nr. 285, 52 punkto nuostatas (žr. 1.4.6 punktą).

1.4.8. Akrobatinis skrydis gali būti vykdomas virš vandens ar žemės (aerodromo) paviršiaus, o skrydžio parametrai turi būti tokie, kad liktų atitinkama saugaus aukščio ir atstumo iki kliūčių atsarga. Akrobatinis skrydis valdomoje oro erdvėje galimas tik orlaiviu su veikiančiu radiolokaciniu atsakikliu ir gavus skrydžių vadovo leidimą vykdyti tokį skrydį bei laikantis visų jo nurodymų. Akrobatinį skrydį vykdančio orlaivio vadas yra atsakingas už skrydžių saugą ir orlaivių skirstymą su kitais, toje pačioje oro erdvės dalyje vykdančiais akrobatinius skrydžius, orlaiviais bei kliūtimis ant žemės ir ore. Akrobatinis skrydis gali būti vykdomas vadovaujantis CAA direktoriaus 2016 m. spalio 25 d įsakymu Nr. 4R-208 patvirtintomis lėktuvų akrobatinių skrydžių vykdymo taisyklėmis, taip pat turi būti laikomasi Europos Komisijos 2012 m. spalio 5 d. reglamento (ES) Nr. 965/2012 nuostatų, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 216/2008 nustatomi su orlaivių naudojimu skrydžiams susiję techniniai reikalavimai ir administracinės procedūros.

The Air Traffic Service Provider shall inform the applicant on the decision on establishment of reserved airspace at least 4 working days before the planned activity. The decision on establishment of reserved airspace shall be made taking into consideration the airspace users' common needs and conformity with the flight safety requirements (Resolution No. 285 of 17 March 2004 of the Government of the Republic of Lithuania).

1.4.7. Non-standard operating procedures for maintenance check flights are allowed only in the airspace reserved according to provisions laid down in Paragraph 52 of Regulation No 285 of 17 March 2004 of the Government of the Republic of Lithuania on the Organisation of the Airspace of the Republic of Lithuania (see Paragraph 1.4.6).

1.4.8 An aerobatic flight may be performed above the water or terrain (aerodrome) surface, and parameters of the flight shall be so as to safeguard appropriate margins for safe altitude and distance to an obstacle. An aerobatic flight in the controlled airspace may be operated only by an aircraft with an operating radar transponder and only upon receiving a clearance for such flight by an air traffic controller, and keeping to all his/her instructions. The pilot-incommand of an aircraft in aerobatic flight is responsible for flight safety and separation from other aircraft performing aerobatic flights in the same part of airspace as well as from obstacles on the terrain and in the air.

An aerobatic flight may be performed in conformity with the Regulation on Aircraft in Aerobatic Flight approved by CAA Director's Order No 4R-208 of 25 October 2016 and shall comply with the provisions of European Commission Regulation (EU) No 965/2012 of 5 October 2012 laying down technical requirements and administrative procedures related to air operations pursuant to Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and the Council.

1.5. CTR privalomo pranešimo taškai / Compulsory reporting points of CTR

Kodas <i>Name-code designator</i>	Koordinatės <i>Coordinates</i>
Kauno CTR/Kaunas CTR	
RAVPO	545310N 0241312E
SITGU	550206N 0235028E
TUSDA	550301N 0240811E
ULKIL	545229N 0235929E
Palangos CTR/Palanga CTR	
BUKIV	560153N 0205754E
DIREV	560025N 0211535E
KOLOP	554938N 0211111E
TILDU	555605N 0205536E
Šiaulių CTR/Šiauliai CTR	
MISVU	560344N 0232634E
SUDAB	554415N 0231957E
URUBA	555330N 0230850E
VESAM	555334N 0233844E
Vilniaus CTR/Vilnius CTR	
ALISI	543546N 0250619E
ATGEL	543311N 0252321E
EPINI	543650N 0252554E
LEDVI	543815N 0250806E

1.6. Pilotuojami laisvieji oro balionai / Manned Free Balloons

Visi skrydžiai pilotuojamais laisvaisiais oro balionais Vilniaus CTR ribose vykdomi vadovaujantis susitarimu tarp VĮ „Oro navigacija“ ir Lietuvos oreivių draugijos.

All flights of manned free balloons within Vilnius CTR are performed according to agreement between SE “Oro navigacija” and Lithuanian Society of Ballooning.

1.7. Bepiločiai orlaiviai / Unmanned Aircraft

Visi Lietuvos Respublikos oro erdvėje skrydžius vykdančius bepiločių orlaivių valdytojai ir atitinkamai orlaiviai, turintys maksimalią kilimo masę nuo 300 g iki 25 kg turi laikytis Bepiločių orlaivių naudojimo taisyklių, patvirtintų CAA direktoriaus 2014 m. sausio 23 d. įsakymu Nr. 4R-17.

All operators of unmanned aircraft performing flights in the airspace of the Republic of Lithuania and, accordingly, the aircraft having MTOW from 300 g to 25 kg, shall keep to the requirements on the Use of Unmanned Aircraft approved by the CAA Director's Order No. 4R-17 of 23 January 2014.

Vykdyti skrydžius bepiločiais orlaiviais, kurių maksimali kilimo masė yra nuo 25 kg, galima tik CAA arba jos įgaliotoje organizacijoje registruotais orlaiviais ir turint išankstinį CAA leidimą, kuriame nurodytos tokiam skrydžiui taikomos sąlygos ir apribojimai, taip pat taikomi orlaivio tinkamumo, civilinės atsakomybės draudimo bei specialūs kvalifikaciniai reikalavimai tokio orlaivio valdytojui.

The operations of the unmanned aircraft with the MTOW above 25 kg shall be performed only by the aircraft registered in the CAA or its designated organisation and with the early CAA permit indicating flight provisions and limitations, and requirements for the aircraft airworthiness, civil liability insurance and special qualifications of the aircraft operator.

Specialioji bepiločių orlaivių veikla valdomojoje oro erdvėje vykdoma pagal VĮ „Oro navigacija“ direktoriaus 2016 m. lapkričio 8 d. įsakyme Nr. V-162 „Dėl bepiločių orlaivių specialiosios veiklos valdomojoje oro erdvėje sąlygų nustatymo“ nurodytas sąlygas.

Unmanned aircraft special flights in controlled airspace shall be performed by SE “Oro navigacija” director order No. V-162 of 8 November 2016 “On the Specification Determination of Unmanned Aircraft Special Flights in Controlled Airspace”.

1.8. Kita pavojinga veikla / Other Activities of a Dangerous Nature

**1.8.1. Parasparnių ir skraidyklių pakilimo vietos
Paragliding and hang-glider Towing Places**

ID	Pavadinimas Name	Koordinatės Coordinates	Spindulys Circle radius (NM)	Institucija, atsakinga už INFO Authority responsible for INFO
PG1	BAGUŽIŠKIAI	550847N 0245021E	1	Mob: +370 698 19 165; +370 699 32 333
PG2	BALNINKAI	551618N 0250628E	1	Mob: +370 600 47 272; +370 699 32 333
PG3	BIRŠTONAS	543531N 0240407E	1	Mob: +370 610 32 016; +370 699 32 333
PG4	ŽEMOSIOS VIESOS	550408N 0245044E	1	Mob: +370 659 99 051; +370 699 32 333
PG5	DYSNAI	552935N 0262241E	2	Mob: +370 600 88 280; +370 699 32 333
PG6	PANAUSUPYS	543150N 0233013E	1	Mob: +370 685 33 345; +370 699 32 333
PG7	SODĖNAI	551410N 0251935E	1	Mob: +370 699 87 479; +370 699 32 333
PG8	KETURVALAKIAI	543248N 0230758E	1	
PG9	KLABINIAI	552144N 0251120E	3	Mob: +370 699 32 333
PG10	LEONPOLIS	551217N 0244056E	1	Mob: +370 686 78 466; +370 699 32 333
PG11	ATKOČIAI	551458N 0243616E	1	
PG12	SALOS	554843N 0252206E	3	Mob: +370 688 84 126; +370 699 32 333
PG13	SARAKIŠKIAI	551547N 0224555E	2	Mob: +370 657 46 208; +370 699 32 333
PG14	SENIEJI TRAKAI	543544N 0250004E	1	Mob: +370 685 55 333; +370 699 32 333
PG15	SODELIŠKIAI	553711N 0242602E	1	Mob: +370 698 74 355; +370 699 32 333
PG16	GENĖTINIAI	553357N 0243009E	1	
PG17	TISKŪNAI	552230N 0240244E	2	Mob: +370 671 01 050; +370 699 32 333
PG18	URNĖŽIAI	550814N 0235153E	1	
PG19	GIRKALNIS	551626N 0231126E	1	Mob: +370 699 87 479; +370 699 32 333
PG20	VALKININKAI	542231N 0245018E	2	Mob: +370 699 53 878; +370 699 32 333
PG21	ŽEIMIAI	551134N 0241134E	1	Mob: +370 671 94 687; +370 699 32 333
PG22	BAČKININKAI	544339N 0240011E	1	Mob: +370 676 29 222; +370 699 32 333
PG23	GRIŠKABŪDIS	545132N 0230742E	1	Mob: +370 623 98 435; +370 699 32 333

PG24	MIEGĖNAI	552914N 0235334E	1	Mob: +370 692 49 527; +370 699 32 333
PG25	DEGLĖNAI	555555N 0240558E	1	
PG26	LYKŠILIS	554605N 0224621E	1	
PG27	BILIŪNIŠKĖS	560622N 0224603E	1	
PG28	VĖŽAIČIAI	554341N 0213047E	1	Mob: +370 673 46 651; +370 699 32 333
PG29	DOVILAI 1	553833N 0212434E	2	Mob: +370 673 46 651; +370 699 32 333
PG30	VELEIKIAI	553807N 0254756E	1	Mob: +370 656 88 299; +370 699 32 333
PG31	DUSETOS	554304N 0254905E	1	
PG32	JŪŽINTAI	554717N 0254120E	1	
PG33	DUBURIAI	554618N 0255704E	1	

Pastaba: Parasparnių ir skraidyklių pakilimui naudojami išvilktuvai su lynais. Lynų ilgis yra iki 2 KM.

Note: For paragliding and hang-glider towing is used winch and rope. The rope length up to 2 KM.

1.8.2. Parašiutininkų šuolių vietos / Parachute-Jumping Sites

ID	Pavadinimas Name	Koordinatės Coordinates	Institucija, atsakinga už INFO Authority responsible for INFO
PJ1	KYVIŠKĖS AD	544005N 0253057E	Tel: +370 5 2744809; +370 5 2493990; +370 5 249 4063
PJ2	KLAIPĖDA AD	554243N 0211434E	Mob: +370 682 34 676; +370 699 57 960
PJ3	MAŽEIKIAI J. KUMPIKEVIČIAUS AD	561350N 0221534E	Mob: +370 614 74 329; +370 686 70 374
PJ4	POCIŪNAI AD	543913N 0240323E	Tel/fax.+370 319 46700 Mob. +370 698 10 510
PJ5	SASNAVA AD	543952N 0232719E	Tel/fax. +370 343 28778 Mob. +370 687 32143
PJ6	ŠEDUVA AD	554447N 0234817E	Tel/fax.+370 41 42 8502 Mob. +370 659 75 252
PJ7	ZARASAI AD	554506N 0261543E	Mob.:+370 686 32 252
PJ8	GAIŽIŪNŲ POLIGONAS	550042N 0242154E	Karinės oro pajėgos Gedimino g. 25 LT-44319 Kaunas Tel:+370 37 307617
PJ9	PAJUOSTIS	554407N 242653E	Specialiųjų operacijų pajėgos Kairiūkščio g. 14 LT- 08409 Vilnius Tel: +370 5 2748194 Email: pajuostis.ops@mil.lt
PJ10	S. DARIAUS AND S. GIRĖNO AD (ALEKSOTAS)	545247N 0235251E	Karinės oro pajėgos Gedimino g. 25 LT-44319 Kaunas Tel:+370 37 307617
PJ11	ŠIAULIAI AD (MIL)	555338N 0232342E	

Pastaba: Šuoliai su parašiais vykdomi OPR HR.

Note: Parachute-jumping during OPR HR.

1.9. Aviacijos sporto veikla ir aviacinių pramogų organizavimas
Aerial Sporting and Recreational Activities

1.9.1. Laikiniai išskirtos zonos / Temporary Segregated Areas (TSA)

Pavadinimas (ID) Šoninės ribos Name (ID) Lateral limits	Vertikaliųjų ribos Vertical limits	Institucija, atsakinga už INFO Authority responsible for INFO	Pastabos Veiklos laikas Remarks Time of activity
KYVIŠKĖS (EYTSA 1) 544441N 0253123E - 544309N 0253808E - 543759N 0254153E - 543516N 0253209E - 543703N 0252603E - 544441N 0253123E	<u>4000 FT MSL</u> 1700 FT MSL	Informaciją apie veiklą suteiks Vilniaus APP FREQ 120.700 MHz arba Vilniaus FIS FREQ 123.850 MHz. Vilniaus APP gali keisti viršutinę ribą. Kyviškės Radio 122.850 MHz. <i>Information about activities by Vilnius APP FREQ 120.700 MHz or Vilnius FIS FREQ 123.850 MHz. Vilnius APP may change upper limit. Kyviškės Radio 122.850 MHz.</i>	SR-SS Skraidymo mokykla, šuoliai su parašiutais/ <i>Flying school, parachute-jumping</i>
ALEKSOTAS (EYTSA 2) 545317N 0234547E - 545345N 0235335E - 545251N 0235725E - 544955N 0235651E - 544847N 0235415E - 544842N 0234928E - 544950N 0234609E - 545317N 0234547E	<u>4000 FT MSL</u> 1200 FT MSL	Informaciją apie veiklą suteiks Kauno TWR 124.200 MHz dažniu arba Kauno FIS 124.600 MHz dažniu. Kauno TWR gali keisti viršutinę ribą. Aleksotas Radio 135.500 MHz. <i>Information about activities by Kaunas TWR FREQ 124.200 MHz or Kaunas FIS FREQ 124.600 MHz. Kaunas TWR may change upper limit. Aleksotas Radio 135.500 MHz.</i>	SR-SS Skraidymo mokykla/ <i>Flying school</i>
POCIŪNAI (EYTSA 6) 544104N 0235202E - 544239N 0240043E - 544210N 0241328E - 543723N 0241401E - 543534N 0240926E - 543353N 0235511E - 544104N 0235202E	<u>FL 150</u> FL 065	Informaciją apie veiklą suteiks Vilniaus ACC FREQ 135.380 MHz, Kauno TWR FREQ 124.200 MHz. Kauno TWR gali keisti viršutinę ribą. Pociūnai Radio 119.000 MHz. <i>Information about activities by Vilnius ACC FREQ 135.380 MHz, Kaunas TWR FREQ 124.200 MHz. Kaunas TWR may change upper limit. Pociūnai Radio 119.000 MHz.</i>	SR-SS Skraidymo mokykla, šuoliai su parašiutais/ <i>Flying school, parachute-jumping</i>

1.9.2. Specialios sklandymo zonos / *Special Gliders Zones (SGZ)*

Pavadinimas (ID) Šoninės ribos <i>Name (ID) Lateral limits</i>	Vertikalios ribos <i>Vertical limits</i>	Institucija, atsakinga už INFO <i>Authority responsible for INFO</i>	Pastabos Veiklos laikas <i>Remarks Time of activity</i>
KARTENA (EYVKT)¹ 555512N 0212817E - 560000N 0214217E - 560000N 0220657E - 554402N 0220905E - 553509N 0214806E - 554306N 0212842E - 555512N 0212817E	<u>FL 065</u> GND	Informaciją apie veiklą suteiks Palangos TWR 124.300 MHz dažniu arba Palangos FIS 125.725 MHz dažniu. Kartena Radio 123.250 MHz. <i>Information about activities will be issued by Palanga TWR FREQ 124.300 MHz or Palanga FIS FREQ 125.725 MHz. Kartena Radio 123.250 MHz.</i>	SR - SS
PALUKNYS (EYVVP)² 542914N 0245444E - 542757N 0245851E - 541955N 0251008E - 541404N 0250242E - 541425N 0245637E - 541206N 0244318E - 542444N 0243538E - 542914N 0245444E	<u>FL 065</u> GND	Informaciją apie veiklą suteiks Vilniaus APP 120.700 MHz dažniu arba Vilniaus FIS 123.850 MHz dažniu. Paluknys Radio 119.100 MHz. <i>Information about activities will be issued by Vilnius APP FREQ 120.700 MHz or Vilnius FIS FREQ 123.850 MHz. Paluknys Radio 119.100 MHz.</i>	SR – SS Skraidymo mokykla/ <i>Flying school</i>
ŠEDUVA (EYVSE)³ 560514N 0235225E - 560506N 0235637E - 554820N 0240314E - 554437N 0241030E - 553323N 0240550E - 553834N 0235550E - 554512N 0234622E - 560514N 0235225E	<u>FL 065</u> GND	Informaciją apie veiklą suteiks Šiaulių TWR 120.400 MHz dažniu arba Šiaulių FIS 124.450 MHz dažniu. Šeduva Radio 120.025 MHz. <i>Information about activities will be issued by Šiauliai TWR FREQ 120.400 MHz or Šiauliai FIS FREQ 124.450 MHz. Šeduva Radio 120.025 MHz.</i>	SR - SS

1 Leidimas naudotis SGZ turi būti gautas iš Kartena Radio. / *Permission to use SGZ shall be obtained from Kartena Radio.*

2 Leidimas naudotis SGZ turi būti gautas iš Paluknys Radio. / *Permission to use SGZ shall be obtained from Paluknys Radio.*

3 Leidimas naudotis SGZ turi būti gautas iš Šeduva Radio. / *Permission to use SGZ shall be obtained from Šeduva Radio.*